

KUTSESTANDARD

Demineerimisinstruktor, tase 6

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid. Kutsestandardeid kasutatakse õppekavade koostamiseks ja kutse andmiseks.

Kutsenimetuse	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Demineerimisinstruktor, tase 6	6

A-osa KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus

Demineerimisinstruktor, tase 6 on spetsialist, kes on läbinud etapiliselt kõik demineerimise kvalifikatsioonikursused ja omandanud vastava kompetentsuse. Demineerimisinstruktori töö on juhendamine, demineerimisandmete analüüs ja teadmiste edasiandmine. Demineerimisinstruktori töö eesmärk on demineerimise kvaliteedi hoidmine ja tõstmine. Demineerimisinstruktor töötab meeskonnas ning tema töö eeldab suhtlemist kolleegide ja ameti- ning eraisikutega.

Lisaks demineerimisinstruktorile on ka demineerija EOD1, demineerija EOD2, demineerija EOD3, pommitehnik EOD3+ kutsed. Demineerijate pädevus kasvab vastavalt IMAS (International Mine Action Standard, vt lisa 1 Kutsestandardis kasutatud lühendid) maatriksile.

Demineerija EOD1, tase 4 töö on abistada meeskonda pommiohu, lahingumoonaohtu ja plahvatusohtu tõrjumisega seotud tegevustel; ta töötab juhendamisel.

Demineerija EOD2, tase 4 töö on abistada leitud esemete ohutustaseme hindamisel ja määramisel, ohutult esemeid teisaldada.

Demineerija EOD3, tase 5 töö on tuvastada plahvatusohtlikku lahingumoonu ning hinnata leitud esemete ohutustaset, teha ohutustamise protseduure ja hävitada igasugust lahingumoonu.

Pommitehnik EOD3+, tase 5 on spetsialist, kelle töö on kahjutustada plahvatusohtlikke esemeid, kasutada eritehnikaid ja -oskusi lõhkeseadeldiste ja teiste improviseeritud lõhkematerjalide käitlemisel (nt vedelikud raketimootorites, vaesestatud uraaniga (Depleted Uranium) täidetud lahingumoon jne).

Demineerija töötab kõrgendatud ohuga töökeskkonnas. Tema töökeskkonda mõjutavad füüsilised, keemilised, füsioloogilised ja psühholoogilised tegurid. Töö toimub nii väli- kui sisetingimustes ja nõuab füüsilist pingutust. Töötaja peab olema teadlik tööga kaasnevatest tervise- ja keskkonnariskidest. Töö on vaimselt ja emotsionaalselt pingeline, eeldab töötamist ka öösi, puhkepäevadel ja riigipühadel. Peamised ohud on plahvatustest ja kemikaalidest tulenevad vigastused, haigestumised ja töötraumad, võimalikud on mitmesugused bioloogiliste, keemiliste ning füüsiliste ja füüsiliste faktorite poolt tekitatud tervisekahjustused. Töötamisel on oluline täita tööohutuseeskirju ja kasutada isikukaitsevahendeid. Pommülikonna kasutamine eeldab demineerijalt head füüsilist vormi.

Demineerimisinstruktori peamised töövahendid on kaitseriietus ja kaitsevahendid, lõhkematerjal, tulirelvad, erilaengud, metallidetektorid, pommrobot, sideseadmed, röntgeniaparatuur, abivahendid, pommikonteiner, mõõtevahendid.

Demineerija töökoolituse korraldamisel ja koolituskavade koostamisel lähtutakse rahvusvahelistest EOD (Explosive Ordnance Disposal) koolituspõhimõtetest ja ohutusreeglitust; sellest tulenevalt on kutse nimetuses ka akronüüm EOD.

A.2 Tööosad

A.2.1 Töö planeerimine, korraldamine ja juhtimine

A.2.2 Lõhketöö tegemine

A.2.3 Pommiohu tõrjumine
A.2.4 Lahingumoonu ohu tõrjumine
A.2.5 Plahvatusohu tõrjumine
A.3 Kutsealane ettevalmistus
Üldjuhul on demineerimisinstruktoril kõrgharidus ja töökohal omandatud kutseoskused. Demineerimisinstruktoril on nõutav vähemalt 2-aastane kogemus pommitehnikuna.
A.4 Enamlevinud ametinimetused
Demineerija, demineerimisinstruktor.
A.5 Regulatsioonid kutsealal tegutsemiseks
Tööd demineerijana reguleerivad päästeseadus, korrakaitseadus ja neist tulenevad õigusaktid ning IMAS-standardi (International Mine Action Standard) nõuded.

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur
Selle kutse taotlemisel tuleb tõendada üldoskused ja kõik kompetentsid (B.3.1 – B.3.5).

B.2 Demineerimisinstruktor, tase 6 üldoskused
Tegevusnäitajad: 1. arvestab oma töös demineerimistöö ohutusjuhendit ja tööd reguleerivaid õigusakte; 2. kasutab killuvesti, kiivrit ja teisi kaitsevahendeid; 3. annab kannatanu(te)le elupäästvat esmaabi vastavalt esmaabi andmise nõuetele; analüüsib korrektureide tegemiseks meeskonna tegevust demineerimisõnnetuse korral ning korraldab koolitusi; 4. teeb alarmsõitu, arvestades kehtivaid õigusakte ja demineerimistöö eripära; analüüsib meeskonna tegutsemist alarmsõidul, hoiab ennast kursis seadusemuudatustega ning toimunud intsidentidega ja vajadusel korraldab koolitusi; 5. valmistab ette ja juhib sündmusjärgset analüüsi; kogub meeskonnalt ettepanekuid muudatusteks, analüüsib neid ning edastab tulemused vajalike muudatuste tegemiseks; 6. kontrollib enda ja teiste demineerijate töö kvaliteeti; kinnitab kvaliteedikontrolli tulemuse; analüüsib ja arendab demineerijate kvaliteedikontrolli süsteemi; 7. kasutab oma töös digiseadmeid vastavalt digipädevuste enesehindamise skaala iseseisva kasutaja tasemele (vt lisa 2 Digipädevuste enesehindamise skaala); 8. kasutab oma töös eesti keelt vastavalt keeleseaduse nõudele ning ühte võõrkeelt (soovitavalt inglise keelt) osaoskuste mõistmine ja rääkimine osas tasemel B2 (vt lisa 3 Keelte oskustasemetes kirjeldused).

B.3 Kompetentsid	
B.3.1 Töö planeerimine, korraldamine ja juhtimine	EKR tase 6
Tegevusnäitajad: 1. planeerib ja korraldab demineerimistööd vastavalt valdkonda reguleerivatele õigusaktidele ja IMAS standardile; kaasab planeerimisse ja korraldamisse sobiva meeskonna vastavalt töö iseloomule; 2. arvestab oma tegevuses valdkonna töökorralduse ja struktuuriga; langetab asjakohaseid otsuseid, sh keerulisi ja riske sisaldavaid ning mittetäieliku info alusel tehtavaid; algatab tegevusi oma pädevuse piires, juhib ja kontrollib nende kulgu ja tulemuste suunas tegutsemist; võtab vastutuse enda ja meeskonna tegevuse eest; jälgib juhendatavat, sekkub kriitilistes olukordades õigeaegselt; 3. juhib sündmuskohal või distantsilt (nt kõrgema tasemega staabist) demineerimistööd igasuguse lahingumoonu ja lõhkeseadeldise leiu korral vastavalt demineerimisalastele õigusaktidele, sündmuse iseloomule ja olukorrale sündmuskohal; valib olukorra lahendamiseks sobiva taktika vastavalt leitud lahingumoonule ja lõhkeseadeldisele; 4. viib läbi ennetus- ja teavitustööd, arvestades sihtrühma vajadusi; valmistab vastavalt sihtrühmale ette loengumaterjali, sh näitlikud õppevahendid; juhendab demineerijaid ennetus- ja teavitustöö ettevalmistamisel ja	

läbiviimisel; analüüsib tehtud tööd ja viib vastavalt tulemustele sisse muudatusi ennetus- ja teavitustöö kavadesse, arvestades ka rahvusvahelisi trende;

5. osaleb õppekava koostamisel; korraldab vastavalt vajadusele demineerimisvaldkonna koolitustegevust, arvestades õppekava; korraldab, juhhib ja viib läbi lõhketöid koolituse eesmärgil, õpetab lõhketöö juhtimist ja läbiviimist; koostab õppematerjale vastavalt õppekavale ja töö analüüsile; arvestab õpikeskkonna võimalusi ja konkreetse õpperühma eripära; koostab, vormistab ja täidab väljaõppedokumentatsiooni vastavalt ettenähtud korrale; analüüsib läbiviidud koolitusi ja viib vastavalt tulemustele sisse muudatusi; märkab demineerijate koolitusvajadust, teeb ettepanekuid koolituse korraldamiseks.

B.3.2 Lõhketöö tegemine

EKR tase 6

Tegevusnäitajad:

- planeerib ja korraldab lõhketöid vastavalt õigusaktidele ja sündmuse iseloomule; valib sobiva ja võimalikult ohutu hävitusmeetodi, lähtudes demineerimisalastest õigusaktidest ja erialasest koolitusest ning arvestades ümbritsevat keskkonda; täidab lõhketööga seotud kohustusliku dokumentatsiooni vastavalt demineerimisalastele õigusaktidele;
- juhhib lõhketööd oma pädevuse piires vastavalt õigusaktidele; valib ohutuima viisi lõhketöö läbiviimiseks; jälgib lõhketöö ohutust;
- juhendab lõhkamiskohas demineerijaid lõhketöö ettevalmistamisel ja ohuala piiramisel; määrab ohuala raadiuse ja sobiva lõhkamismeetodi ning arvutab kamufleti, arvestades lõhkamiskohta ja hävitatava lahingumoonatüüpi; valmistab ette lõhkamisvahendid ja lõhkelaengud, paigaldab lõhkelaengud; juhendab lõhkelaengute ja eriotstarbeliste lõhkelaengute paigaldamist; kontrollib demineerimismeeskonna tegevust lõhketöö ettevalmistamisel;
- määrab ohuala raadiuse olenevalt ümbritsevast keskkonnast, oludest ja ohu tekitajast; valib pommiohu tõrjumiseks sobiva taktika; likvideerib pommiohu, kasutades ettevalmistatud varustust ja erilaengut; analüüsib meeskonna tegevust korrektuuride tegemiseks, puudujääkide ilmnemisel korraldab vajalikke koolitusi;
- määrab ohuala olenevalt ümbritsevast keskkonnast, oludest ja lahingumoonatüübist; valib lahingumoonaohtu tõrjumiseks sobiva taktika ja hävitusmeetodi; likvideerib lahingumoonatüüpi, arvestades lahingumoonatüüpi ja otstarvet, kasutades ettevalmistatud varustust ja vahendeid; vajadusel valmistab improviseeritud erilaengu; korraldab järelkontrolli ja osaleb selles; analüüsib meeskonna tegevust korrektuuride tegemiseks, puudujääkide ilmnemisel korraldab koolitusi;
- likvideerib lõhkeseadeldisest tuleneva ohu, kasutades sobivat meetodit, taktikat ja vahendeid; vajadusel valmistab ette erilaengu ja viib läbi lõhkamise; korraldab sündmuskohal tehniolude jäädvustamist; analüüsib meeskonna tegevust hilisemate korrektuuride tegemiseks, puudujääkide ilmnemisel korraldab vajalikke koolitusi;
- teeb eriotstarbelisi lõhketöid; lõhketöö juhina annab korralduse kasutatava varustuse ja vahendite kohta, korraldab varustuse hoolduse peale sündmust; politseilisel lõhketööl otsustab võimaluste ja õigete lõhkematerjalide valiku; määrab ohuala olenevalt ümbritsevast keskkonnast ja oludest; valmistab erilaengud; korraldab lõhkamiskoha järelkontrolli ja osaleb selles; analüüsib meeskonna tegevust korrektuuride tegemiseks, puudujääkide ilmnemisel korraldab koolitusi.

Teadmised:

- plahvatuste tüübid ja parameetrid;
- plahvatuse mõju inimestele, rajatistele ja keskkonnale;
- plahvatuse mõju vähendamise moodused, kaitsemeetmed;
- signaalid lõhketööl.

B.3.3 Pommiohu tõrjumine

EKR tase 6

Tegevusnäitajad:

- kogub pommiähvarduse sündmusega seonduvat detailset infot; korraldab ja juhhib demineerimismeeskonna tegevust pommiähvarduse sündmusel; teeb sündmuse lahendamiseks koostööd; analüüsib pommiähvarduste varasemat praktikat ja meeskonna tegevust korrektuuride tegemiseks, puudujääkide ilmnemisel korraldab koolitusi;
- kogub ja analüüsib pommikahtluse sündmusega seonduvat detailset infot; korraldab ja juhhib tegevust pommikahtluse sündmusel, teeb sündmuse lahendamiseks koostööd; lahendab sündmuse, kasutades sobivat varustust; analüüsib kahtlaste esemete ja asjaoludega seotud varasemat praktikat ning meeskonna tegevust korrektuuride tegemiseks, puudujääkide ilmnemisel korraldab koolitusi;
- kogub ja analüüsib pommitehnilise kontrolli sündmusega seonduvat detailset infot; korraldab ja juhhib demineerimismeeskonna tegevust pommitehnilisel kontrollil; teeb sündmuse lahendamiseks koostööd; analüüsib pommiähvarduste varasemat praktikat ja meeskonna tegevust korrektuuride tegemiseks, puudujääkide ilmnemisel korraldab koolitusi;
- kogub ja analüüsib plahvatuskohal detailset infot, arvestades sh varasemaid sündmusi; korraldab ja juhhib demineerimismeeskonna tegevust plahvatusjärgsel tööl, teeb sündmuse lahendamiseks koostööd; lahendab

sündmuse oma vastutusala piires, kasutades sobivat varustust; analüüsib varasemat praktikat ning meeskonna tegevust korrektuuride tegemiseks, puudujääkide ilmnemisel korraldab koolitusi.

B.3.4 Lahingumoonu ohu tõrjumine

EKR tase 6

Tegevusnäitajad:

1. käitleb laske- ja lahingumoonu ohutult oma pädevuse piires; identifitseerib laske- ja lahingumoonu; analüüsib ning kontrollib laske- ja lahingumoonu ohutut käitlemist, sellega seotud varasemat praktikat ja meeskonna tegevust korrektuuride tegemiseks; puudujääkide ilmnemisel korraldab koolitusi;
2. kasutab demineerimistöö ettenähtud abi- ja erivahendeid; määrab sobiva EOD-ERW-taktika vastavalt lahingumoonale; teeb leitud lahingumoonu või selle otsimisega seotud toimingud vastavalt oma pädevusele; määrab kahjutustamise meetodi vastavalt lahingumoonale; analüüsib ning kontrollib kasutatavat EOD-ERW-taktikat, sellega seotud varasemat praktikat ja meeskonna tegevust korrektuuride tegemiseks, puudujääkide ilmnemisel korraldab koolitusi; hoiab end kursis EOD-ERW-taktika uuendustega ning juhendab teisi uute taktikate kasutuselevõtmisel;
3. kogub ja analüüsib infot lõhkematerjalide ja lahingumoonaga saastatud keskkonna kohta, viib läbi tehnilist ja mittetehnilist uuringut; otsustab edasised toimingud vastavalt miinide ja lõhkemata lõhkekehade omadustele, hävitab need vastavalt leiu eripärale; analüüsib lõhkematerjalide ja lahingumoonaga saastatud ala puhastamise varasemat praktikat ja meeskonna tegevust korrektuuride tegemiseks, puudujääkide ilmnemisel korraldab koolitusi;
4. määrab ohuala raadiuse olenevalt ümbritsevast keskkonnast, oludest ja ohu tekitajast; identifitseerib CBRN-lahingumoonu markeeringu ja tehniolude põhjal ning valib vastavalt sellele ohu tõrjumiseks sobiva taktika; kahjutustab CBRN-lahingumoonu; juhib lahingumoonast tuleneva CBRN-ohu tõrjumisega seotud demineerimistegevust; analüüsib lahingumoonast tuleneva CBRN-ohu tõrjumisega seotud varasemat praktikat ja meeskonna tegevust korrektuuride tegemiseks, puudujääkide ilmnemisel korraldab koolitusi.

Teadmised:

- 1) laske- ja lahingumoonu liigid ja ehitus;
- 2) lõhkelaengute liigid, paigaldamine.

B.3.5 Plahvatusohu tõrjumine

EKR tase 6

Tegevusnäitajad:

1. lõhkeseadeldisest tuleneva plahvatusohu tõrjumisel kahjutustab lõhkeseadeldise, kasutades sobivat meetodit, taktikat ja vahendeid; korraldab sündmuskohal tehniolude jäädvustamise; analüüsib lõhkeseadeldisest tuleneva ohu tõrjumise varasemat praktikat ja meeskonna tegevust korrektuuride tegemiseks, puudujääkide ilmnemisel korraldab koolitusi;
2. määrab ohuala raadiuse olenevalt ümbritsevast keskkonnast, oludest ja ohu tekitajast; identifitseerib CBRN-ohu tehniolude põhjal ning valib vastavalt sellele ohu tõrjumiseks sobiva taktika; kahjutustab lõhkeseadeldise; juhib lõhkeseadeldisest tuleneva CBRN-ohu tõrjumisega seotud demineerimistegevust; analüüsib lõhkeseadeldisest tuleneva CBRN-ohu tõrjumisega seotud varasemat praktikat ja meeskonna tegevust korrektuuride tegemiseks, puudujääkide ilmnemisel korraldab koolitusi.

Teadmised:

- 1) plahvatuste tüübid ja parameetrid.

C-osa **ÜLDTEAVE JA LISAD**

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile

1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	26-13042022-3.3.5/3k
--	----------------------

2. Kutsestandardi koostajad	Kätlin Kekk, Päästeamet, Personaliarvestuse ja asjaajamise talitus Margus Kurvits, Päästeamet, Demineerimiskeskuse Planeerimise- ja valmisoleku talitus Raido Taalman, Päästeamet, Demineerimiskeskuse Põhja-Eesti pommigrupp Ando Piirsoo, Päästeamet, Demineerimiskeskuse Lõuna-Eesti pommigrupp Arno Pugonen, Päästeamet, Demineerimiskeskuse nõunik
3. Kutsestandardi kinnitaja	Vara- ja Isikukaitse Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	22
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	13.04.2022
6. Kutsestandard kehtib kuni	03.04.2023
7. Kutsestandardi versiooni number	3
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	3359 Valitsuse haldusalade ametnikud, mujal liigitamata
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	6
C.2 Kutsenimetus võõrkeeles	
Inglise keeles	EOD technician, EstQF Level 6
C.3 Lisad	
Lisa 1 Kutsestandardis kasutatud lühendid	
Lisa 2 Digipädevuste enesehindamise skaala	
Lisa 3 Keelte oskustasemete kirjeldused	